

Відгук

офіційного опонента Овчаренко Наталії Анатоліївни, доктора педагогічних наук, професора, в.о. завідувача кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету на дисертаційну роботу Лу Баовень «Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

1. **Актуальність теми дослідження.** У сучасних соціально-політичних, економічних, освітньо-культурних умовах існування світового суспільства особливого значення набуває формування етнічної компетентності майбутніх учителів як представників і носіїв визначеної етнічної культури. Тому, етнокультурний розвиток майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти Китайської Народної Республіки та України, який зумовлений світовими тенденціями гуманізації навчального процесу на усіх рівнях з використанням потенціалу музичного мистецтва, є одним із найбільш ефективних засобів розвитку міжкультурного порозуміння та етнокультурної обізнаності. Такий підхід, як слушно стверджує здобувач Лу Баовень, враховує положення низки нормативно-правових актів як китайських, так і українських законодавчих документів, зокрема: Національний середньо- та довгостроковий план реформування та розвитку освіти (2010-2020)» (2010), Положення про керівництво обов'язковою освітою (2012), Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), Концепція розвитку освіти України на період до 2015-

Своєчасність і нагальність здійсненого дослідження не викликає сумнівів, оскільки автором роботи Лу Баовень досліджено досвід КНР, що зумовлено експонентним розвитком цієї країни, значними напрацюваннями в галузі розвитку й формування міжкультурного діалогу та етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, а також тим, що освітня система у КНР є досить специфічною та унікальною, тому урахування її особливостей дозволить узагальнити наукові підходи й напрацювання китайських учених у напрямі формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів.

Грунтовний наліз наукового й освітнього поля дали змогу дисертанту виявити основні суперечності, між: потребою етнокультурного розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі ЗВО КНР і відсутністю теоретичних розробок, що сприяють його практичній реалізації в процесі навчання у ЗВО; доцільністю використання передових ідей китайських науковців щодо організації процесу формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва та недостатньою обізнаністю українських дослідників цими ідеями; практичною потребою у формуванні етнокультурної

компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі ЗВО КНР і недостатньою систематичністю у їх підготовці в ЗВО.

Актуальність вирішення наукової проблеми підтверджується тим, що дисертаційну працю виконано як складову частину комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Підвищення ефективності педагогічного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих педагогічних закладах» (РКЗ1–200199004104 від 23.12.2015 р.) та корелює з новою комплексною темою кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти (№0121U107474 від 22.01.2021 р.). Тему дослідження затверджено вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 2 від 28 лютого 2019 року).

Тож, тема дисертаційної роботи Лу Баовень «Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР» є актуальною і на часі.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У процесі здійсненого детального аналізу дисертаційної роботи було з'ясовано, що дослідження окресленої проблеми є цілісним і викладеним послідовно за розгортанням наукового пошуку, оскільки дисертанткою обґрунтовано теоретичні основи формування етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти та досліджено структуру сформованості етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР, що має праксеологічну спрямованість. Мета дослідження реалізується через виконання чотирьох завдань і полягає в тому, що на основі цілісного аналізу необхідно систематизувати теоретичні ідеї й узагальнити досвід формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі ЗВО КНР для творчого використання прогресивних здобутків в освітньому просторі закладів освіти України.

Позитивно відмічаємо доцільність обраної методології наукового дослідження, що забезпечило цілісність і системність дисертаційної роботи

Структура дисертації чітка й логічна, робота складається з анотацій, вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (321 найменування, із них 266 – іноземною мовою) та 3 додатків на 58 сторінках. Загальний обсяг роботи – 251 сторінка, із них основного тексту – 175 сторінок.

У Розділі 1 «Теоретичні основи формування етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти» Лу Баовень надано обґрунтовані результати виконаного першого завдання дослідження, яке полягало в з'ясуванні стану розробленості проблеми формування

етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі ЗВО КНР і визначенні поняттєвого апарату дослідження.

Аналіз різних наукових джерел дозволив здобувачу визначити основний понятійний апарат дослідження, який включає такі поняття як «культура», «етнос» «етнокультурна», «компетентність» та «етнокультурна компетентність». Вважаємо науково-теоретичним здобутком авторську інтерпретацію поняття «етнокультурна компетентність», яка є багаторівневим конструктом знань, умінь та навичок у галузі етнічного та культурного розмаїття, спрямованим на розвиток міжкультурного розуміння та прийняття цього етнокультурного розмаїття в собі та оточуючих та визначення сутності, змісту й характерних особливостей етнокультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на різних рівнях їх підготовки до майбутньої професійної діяльності.

На основі здійснених наукових розвідок автор роботи успішно виявив сучасний стан питання формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР, де значна кількість наукових публікацій як китайської наукової школи, так і української, фрагментарно визначають складові та інші аспекти процесу формування етнокультурної компетентності у майбутніх вчителів музичного мистецтва, такий стан речей і зумовив вибір основного вектору дослідження.

Розділ 2 дисертації «Дослідження структури сформованості етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР» відображає результати успішного здійснення другого, третього і четвертого завдань дослідження.

Позитивним надбанням роботи вважаємо визначену здобувачем компонентну структуру формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі КНР, яка включає: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний компоненти.

Відзначимо результативність здійсненого ретроспективного аналізу наукових джерел та освітніх програм підготовки здобувачів на бакалаврському та магістерському рівні ЗВО КНР, який дав можливість дисертанту визначити шляхи формування етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва в освітньому просторі вишів Китаю, як-от: наявність чітких програмних результатів, цілей та методів навчання, предметів та практик, на яких відбувається безпосереднє формування етнокультурної компетентності у контексті діяльнісного підходу. Дослідник дійшов важливого висновку, що методи формування, форми організації та зміст підготовки етнокультурної компетентності стає ефективним лише тоді, коли етнокультурні вміння, навички та знання, які отримують студенти стають тими засобами, що дозволяють творчо використовувати їх у практичній діяльності креативно та відповідально в залежності від міжкультурного контексту.

Автор роботи доцільно стверджує про необхідність дотримання поетапності формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що є найважливішим чинником ефективності цього процесу у стінах університету чи іншого вищого навчального закладу, а саме: на першому етапі формується розуміння значущості, емоційне сприйняття та прийняття етнокультурних цінностей, емоційна чуйність на твори етнокультури загалом,

ціннісне ставлення до етнокультури (аксіологічний рівень); на другому – здійснюється практична діяльність, спрямована на формування етнокультурної компетентності і за результатами якої проходить оволодіння системою етноестетичних цінностей, сприйнятливість до етноестетичної інформації, визначення її особистісного змісту та усвідомлення значущості, знання конкретних педагогічних технологій етноестетичної діяльності, застосування технологій та методик у конкретних умовах діяльності; на третьому – формується творчий рівень етнокультурної компетентності на основі включення етнокультурної тематики до змісту навчальних дисциплін, успішність здійснення третього етапу визначається особистісною позицією стосовно етноестетичних цінностей та їх застосування у практичній діяльності, індивідуальним професійним стилем, розкриттям творчого потенціалу особистості (с. 161 дис.).

Цінним у роботі вважаємо положення щодо ефективного застосування прогресивних ідей китайського досвіду формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в Україні: подальша систематизація вимог до підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у контексті компетентнісного підходу та розробки стандартів підготовки; використання художньої синестезії; використання інтегрованого підходу до навчання у контексті збільшення кількості здобувачів у класі; впровадження цифрових технологій (доповненої реальності, цифрових додатків тощо) як засобу максимального залучення до культурних надбань у різних проявах культурного життя та міжкультурної взаємодії, особливо в музиці.

Отже, позитивно відмітимо обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх теоретичне та практичне значення.

3. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що дисертантом дійсно вперше: здійснено цілісне дослідження проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР; визначено структуру формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР: мотиваційний компонент (сприйняття етнокультурної компетентності як особистісної та професійної цінності, розвиненість мотивів щодо постійного самовдосконалення у галузі міжкультурної взаємодії з іншими), когнітивний компонент (перетворює загальнокультурні та педагогічні цінності в особистісні, що дає поштовх формуванню етнокультурної компетентності та забезпечує здатність майбутнього вчителя музичного мистецтва розв'язувати професійно-педагогічні завдання у процесі міжкультурного діалогу й взаємодії) та діяльнісний компонент (сприяє здатності до активного впровадження набутих знань, умінь та навичок для продукування нових ідей і способів професійних дій, які спрямовані на саморозвиток в етнокультурному середовищі освітнього процесу школи); – узагальнено досвід формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР на засадах компетентнісного підходу. Визначено, що важливим фактором успішного застосування компетентнісного підходу в навчанні є змістовне опрацювання процесу підготовки як педагогів, які його впроваджують, так і здобувачів освіти

через донесення ефективності цього підходу. З'ясовано, що модель освіти, заснована на компетентностях, використовує прикладні здібності як основу, мету та стандарт оцінки освіти, що змінює традиційну практику вибору предметів як основного елемента для визначення зайнятості в освітньому процесі. Крім того, відзначено, що однією з найбільш сприятливих умов для впровадження компетентнісного підходу в процесі формування етнокультурних навичок є попередня робота з вчителями музичного мистецтва на основі творчого підходу, який вони зможуть реалізувати у своїй подальшій педагогічній практиці, розвиваючи творчий потенціал учнів та розширюючи їхнє розуміння мистецтва у його різноманітних проявах. Оскільки в мистецтві закладений гігантський потенціал об'єднання від взаємодії з прекрасним і чуттєвим, то розвиток культурної компетентності в цих умовах є важливим фактором побудови здорового та процвітаючого суспільства; окреслено перспективи ефективного використання напрацювань китайських педагогів та вчених із проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі ЗВО України. По-перше, подальша систематизація вимог до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті компетентнісного підходу та розробки стандартів підготовки. По-друге, доцільно впровадити в освітній процес майбутніх учителів музичного мистецтва щодо формування їх етнокультурної компетентності у процесі навчання є використання художньої синестезії як засобу максимального залучення усіх почуттів здобувача на шляху до розвитку естетичних та культурно-ціннісних якостей. По-третє, навчаючись у ЗВО, майбутні вчителі музичного мистецтва беруть активну участь у взаємодії з дітьми й стикаються з переповненістю класів, розв'язання цієї проблеми допоможе використанню інтегрованого підходу до навчання у контексті зменшення впливу великої кількості здобувачів при навчанні музики. По-четверте, впровадження цифрових технологій (доповненої реальності, цифрових додатків тощо) у навчальний процес як засобу максимального залучення до культурних надбань у різних проявах культурного життя та міжкультурної взаємодії, особливо у музиці.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні результати дисертаційної праці висвітлено у 15 одноосібних публікаціях, серед яких: 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 4 статті – у міжнародних періодичних збірниках наукових праць, 8 тез у збірниках доповідей на науково-практичних конференціях.

5. Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості запровадження в освітній процес фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва КНР та України, розроблених в дисертації теоретико-практичних матеріалів для підвищення ефективності формування етнокультурної компетентності, а також в оновленні змісту навчальних програм, зокрема з педагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки.

Теоретичні положення роботи та зібраний фактичний матеріал можуть бути використані у процесі науково-дослідної діяльності викладачів, вчених-компаративістів, магістрантів, аспірантів, докторантів; для проведення лекційно-практичних занять, спрямованих на формування етнокультурної компетентності

майбутніх учителів. Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути покладені в основу розробки навчальних планів, стандартів вищої освіти України за спеціальностями «Музичне мистецтво» і «Культурологія», навчально-методичного забезпечення процесу фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Основні наукові результати проведеного дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-198 від 04.04.2023 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 67-01/70 від 31.01.2023 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 214/33-03 від 14.03.2023 р.).

6. Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

У цілому слід відзначити високий науковий рівень здобувача, обґрунтованість отриманих результатів і вказати на певні положення, які мають дискусійний характер:

1. Наш час характеризується експонентним використанням цифрових технологій. Тому бажано було б показати в дисертації сильні й слабкі сторони впливу цифрових технологій на формування етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО КНР.

2. Характеризуючи систему підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у КНР, дисертантові доцільно було б представити порівняльний аналіз у вигляді порівняльної таблиці щодо підготовки даних фахівців у КНР та Україні, акцентувавши увагу на позитивних і негативних аспектах цього явища.

3. Уважаємо, що дисертантові варто було б приділити більше уваги питанню перспектив використання українського досвіду формування етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладу вищої освіти.

4. У роботі наведено декілька релевантних прикладів нормативно-правового забезпечення освітнього процесу в освітньому просторі ЗВО КНР на шляху до формування етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва. Робота виграла б більше, якщо були представлені та проаналізовані більш розгорнуто загальнонаціональні та регіональні стандарти підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва.

5. Дослідження має змістовний аналіз національних планів та стратегій розвитку освіти КНР до 2020 року і це є сильною стороною дисертаційної роботи. Утім, дослідження стало б більш системним, якби автор представив перспективи розвитку китайської освіти згідно з «Планом модернізації освіти Китаю до 2035 року».

Проте зауваження, що висловлені вище, мають дискусійний характер, що не зменшує наукову новизну, теоретичну та практичну значущість дисертаційної роботи, що рецензується. З аналізу тексту дисертації офіційним опонентом

вбачається дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності в повному обсязі.

7. Загальна оцінка дисертації

Дисертація «Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР» є завершеною науковою працею, в якій її автором, Лу Баовень, отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має значення для розвитку теорії та методики музичної освіти.

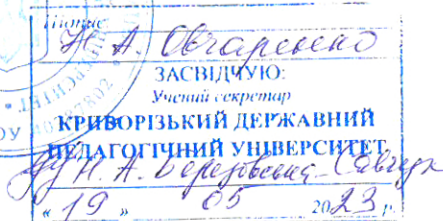
Дисертаційна робота Лу Баовень, відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Лу Баовень, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
в. о. завідувача кафедри музикознавства,
інструментальної та хореографічної підготовки
Криворізького державного педагогічного
університету

Н. А. Овчаренко

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ПТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №05/02/02-1424 від 05.04.2016;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: ОВЧАРЕНКО НАТАЛІЯ АНАТОЛІВНА 2379512224;
Належність до Юридічної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 2379512224;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 248197DDFAB977E5040000008B85DA007C2CB503;
Видавець кваліфікованого сертифіката: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису: 21:42 22.05.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)